

МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ ТВОРЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА

Здійснено пошук матеріалів щодо реалізації онлайн-проекту «Педагогічна мапа Києва». Досліджено місця пам'яті Григорія Ващенко (вулиці, навчальні заклади). Зосереджено увагу на поширенні в Україні місць пам'яті про Григорія Ващенко.

Ключові слова: місця пам'яті, Григорій Ващенко, онлайн-проект, педагогічна мапа Києва.

A search for materials on the implementation of the online project "Pedagogical Map of Kyiv" was conducted. The places of memory of Hryhorii Vashchenko (streets, educational institutions) are studied. Attention is focused on the spread of places of memory of Hryhorii Vashchenko in Ukraine.

Keywords: places of memory, Hryhorii Vashchenko, online project, pedagogical map of Kyiv.

Вступ. Історія педагогічної думки в Україні досить об'ємна. Чільне місце в ній займають особистості педагогів, а їх творча спадщина знаходить своє відображення в освіті сьогодення. Особливо на часі ідеї педагогів, які прагнули виховувати в учнів, студентів цінності громадянина-патріота, розкривали сутність національного виховного ідеалу, через виховання патріотизму, свободи волі мужності та інших рис характеру тіловиховання (фізичне виховання), глибокої національної свідомості та любові до Батьківщини завдяки вихованню волі та характеру. Історико-педагогічні дослідження та увіковічнення пам'яті про таких людей – завдання кожного з їх нащадків, тому що це підтримує моральний дух українців, показує, за що ми боремося.

Виклад основного матеріалу. Серед когорти видатних педагогів України – Григорій Ващенко, чії думки сучасні настільки, що іноді видається, нібито написані в наші дні. Як зазначає дослідник В. Довбня: «Педагог Г. Ващенко зміг зрозуміти феномен освіти в минулому, дивлячись на неї очима сучасної йому культури і трішечки намагаючись вийти за її межі. Тоді йому відкривались нові смисли і в побудові концепції освіти прийдешнього дня» [1, с. 166]. Така особистість своїм життям, своєю працею заслужила

того, щоб про неї пам'ятали, називали на її честь навчальні заклади, вулиці, відкривали меморіальні дошки, пам'ятники. Для того, щоб можна було найменувати вулицю, площу чи проспект на честь певної людини, з метою увічнення пам'яті потрібні підстави. Зокрема ця особистість або:

1) зробила вагомий внесок у боротьбу за незалежність, розбудову Української держави, підтримання міжнародного миру і безпеки, зміцнення міжнародного авторитету України;

2) здійснила героїчний вчинок, звершення в ім'я Батьківщини;

3) зробила значний особистий внесок у розвиток науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя.

Це представлено в Статті 3. Підстави та умови присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» [2].

В Україні є декілька місць пам'яті Григорія Ващенка, зокрема вулиці та заклади освіти.

З метою презентувати київські локації (вулиці, пам'ятники, меморіальні дошки), присвячені видатним педагогам та культурно-освітнім діячам, розповісти про вшанування пам'яті українських педагогів у міському просторі Києва в січні 2022 року Педагогічний музей України розпочав онлайн-проект «Педагогічна мапа Києва». Проект реалізується на сторінках музею у соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм з періодичністю 2 рази на місяць (хештег #Педагогічна_мапа_Києва). Кожен допис містить стислу інформацію про педагога, на честь якого в Києві названо ту чи іншу локацію, відкрито меморіальну дошку чи пам'ятник, присвоєно ім'я навчальному закладу. Графічний макет проекту містить схематичну карту Києва, позначку локації на карті та її опис, портрет педагога, про якого йдеться в дописі [3, с. 235-236]. У процесі реалізації онлайн-проекту «Педагогічна мапа Києва» ми ставимо запитання та шукаємо відповіді на них, зокрема: коли і чому іменами саме цих педагогів названі вулиці, навчальні заклади? Чи називають іменами педагогів вулиці зараз?

У березні 2023 року було оприлюднено допис про вулицю Григорія Ващенка в Києві. Подаємо детальний опис матеріалу [3]. Вулиця Григорія Ващенка – вулиця в Дарницькому районі міста Києва, місцевість Осокорки. Пролягає від вулиці Єлизавети Чавдар до Колекторної. Рішення про назву вулиці прийняла Київрада на сесії 15 грудня 2011 року.

Григорій Григорович Ващенко – український педагог та освітній діяч, чия самовіддана праця – зразок служіння Батьківщині. Його педагогічна спадщина, це понад 60 праць з педагогіки, психології, філософії, соціології, пронизані глибокою релігійністю і патріотизмом. Найбільш відомі: «Загальні методи навчання»; «Виховний ідеал»; «Виховання волі і характеру»; «Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру»; «Основи естетичного виховання»; «Хвороби в галузі національної пам'яті»; «Проект системи освіти в самостійній Україні». Він народився 23.04.1878 року в с. Богданівка Полтавської губернії, в сім'ї нащадка українських козаків. Навчався спочатку у Роменській духовній школі, потім у Полтавській духовній семінарії, яку закінчив у 1898 році. Згодом, у 1903 році, закінчив московську духовну академію, але на священика не висвятився. Натомість усе своє життя віддав науці, педагогічній праці, літературній творчості. У 1903-1916 роках учителював у різних школах та гімназіях Російської імперії, а також у Грузії. В цей час написав низку художніх творів, виданих у двох збірниках у 1907 і 1912 рр., куди увійшли, зокрема, драми «Пісня у кайданах» та «Сліпий», повість «До ґрунту», оповідання «Німіий», «Самотній», «Феєрія» та інші. У 1918 році він обіймав посаду доцента в Полтавському університеті. У 1919 році організовує курси, школи та гімназії для підготовки вчителів української мови для народних шкіл. Одну із таких учительських гімназій організував Г. Ващенко у 1921 році в с. Білки, Кобелецького повіту на Полтавщині, директором якої він був до 1923 року. З 1925 року Григорій Ващенко працює професором і завідувачем кафедри Полтавського інституту народної освіти, керуючи, крім цього, також інститутською лабораторією соціального виховання, наприкінці 1933 року був звільнений з роботи як «буржуазний націоналіст». З 1936 до 1940 року працював у Сталінградському педінституті. У 1940 році Григорія Григоровича знову запросили до Полтавського педінституту на посаду завідувача кафедри педагогіки. В період німецької окупації перебував з родиною у Полтаві, працював головним редактором газети «Голос Полтавщини». Згодом виїхав до Києва, а далі до Німеччини. З 1945 року він став професором педагогіки в Українському Вільному Університеті, а з 1946 року почав викладати педагогіку і психологію ще і в Українській Богословській Академії у Мюнхені, ректором якої був обраний у 1949 році. 2 травня 1967 року завершив свій земний шлях. Актуальність його висловлювань незаперечна для сьогодення: «Плекаючи свої кращі традиції, борючись за свою самостійну державу, українська молодь разом з

тим мусить не тільки плекати загальнолюдські ідеали, а й активно боротись за них. Віримо, що ця боротьба закінчиться перемогою Правди і Добра» [4].

Працюючи над цим постом, знайшли інформацію про вулиці на честь Григорія Ващенка у м. Нікополь Дніпропетровської області, місті Суми. На території Линовицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області розташована Богданівська загальноосвітня школа I-III ступенів імені Григорія Ващенка. У м. Києві ще в 2007 році Ліцею митної справи № 144 було присвоєно звання видатного українського педагога Григорія Ващенка (з 2010 року це ліцей № 144 ім. Г.Ващенка Солом'янського району м.Києва).

Наша пошукова діяльність щодо визначення місць пам'яті Григорія Ващенка триває.

Висновки. Дослідження місць пам'яті Григорія Ващенка є актуальним та своєчасним. Декілька вулиць та навчальних закладів, які носять ім'я творця національної педагогіки, не в повній мірі презентують вдячність сучасників за його подвижницьку працю. Сподіваємось, що у зв'язку з реальною потребою очищення вулиць, провулків, площ по всій Україні від російського впливу ще в багатьох містах та селах, де працював Григорій Ващенко, з'являтимуться нові місця його пам'яті: вулиці, провулки, меморіальні дошки, пам'ятники, заклади освіти.

Список використаних джерел

1. Довбня В. Українська філософія як фундаментальна основа педагогічного світогляду Г.Г. Ващенка // Філософія освіти. 2011. – № 1-2(10). – С.152–167.

2. Закон України Про «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» № 4865-VI від 24 травня 2012 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 17. – С.150.

3. Міхно О. Онлайн-проект «Педагогічна мапа Києва»: мета, контент, особливості реалізації» // <https://lib.iitta.gov.ua/732621/1/%D0%9C%D1%96%>.

4. Творець національної педагогіки // <https://don.kyivcity.gov.ua/news/2764.html>.